

maakt, terwijl men bovendien de groote zedelijke schuld op zich laadt, dat men het oppervlakkigste scepticisme bevordert en der ware, dat is zekerheid en vastheid gevende wetenschap, onnoemelijke schade berokkent.

Streng, methodische wetenschap leert daarentegen bij voortgezet onderzoek 1) telkens meer, 't geen a priori, als natuurlijke d. i. uit den aard der zaak zelve volgende onderstelling reeds noodzakelijk uitgangspunt der wetenschap moest zijn, dat de schriftelijke overlevering in 't algemeen echt en betrouwbaar is, zoodat zij ons naar inhoud en vorm het autographon van den auteur weergeeft, dat de stroom der tijden niet alleen materieel verwoestend, maar ook innerlijk louterend heeft gewerkt, dat in 't algemeen de fouten, die haar aankleven, niet het gevolg van willekeur en bedrog, maar van natuurlijke en daarom herstelbare vergissingen en dwalingen zijn. Van dien grondslag gaat de ware kritiek uit; zij kan en zij mag fouten, zelfs door conjecturen, herstellen, mits zij het doe met eene evidentie, die voor de vierschaar der strenge wetenschap bestaan kan. En zij zal dat alleen kunnen doen, wanneer zij in liefde zich geeft aan en doordringt in den geest van den auteur, die spreekt in zijne werken, zooals de geneesheer den aard en de natuur van zijn patiënt naar lichaam en ziel liefdevol tracht te kennen en te verstaan om

1) Nog onlangs toonde de bekende philoloog Franz Bücheler in het Rheinisches Museum für Philologie. XLI pag. 454 vlg. aan, dat de tekst van den dichter Persius, die in vele handschriften is overgeleverd, een zoodanige is, dat, na verbetering van lichte en gemakkelijk te herkennen fouten, de conjecturaalkritiek geene nieuwe lezingen behoeft op te sporen, m. a. w. dat de overlevering wezenlijk het autographon van den auteur teruggeeft. — Ditzelfde is ook het geval met het Nieuwe Testament. Met Scrivener, Tregelles en Tischendorf absoluut de toepassing der conjecturaal-kritiek op de boeken van het N. T. voor ongeoorloofd te houden, vind ik ongegrond, maar met Westcott en Hort meen ik, dat zij geheel of zoo goed als onnoodig is wegens het aantal en het gehalte onzer codices (Introd. S pag. 72). Terecht oordeelen zij;

„The books of the New Testament as preserved in extant documents assuredly speak to us in every important respect in language identical with that in which they spoke to those for whom they were originally written,” pag. 284. Bedroevend is het te zien hoe jonge mannen, die pas de eerste schrede zetten op de baan der wetenschap, die nog de noodige philologische en theologische studiën niet achter den rug kunnen hebben, zich reeds vermeten conjectuur op conjectuur te stapelen bij de beoordeeling van den tekst des N. T., bedroevend om het gebrek aan piëteit, aan bescheidenheid, aan wetenschappelijken zin. Maar ook dat kwaad zal zijn meester loonen. Wanneer zullen de oogen opengaan voor het onheil, dat deze wetenschapverwoestende oppervlakkigheid veroorzaakt?